

(Kort bemærkning).

Risgaard Knudsen (S):

Jeg tror, der er flere, der har det som jeg, at man i høj grad har hæftet sig ved, at socialministeren ikke har besvaret det af hr. Taanquist stillede meget konkrete spørgsmål. Det kan selvfølgelig skyldes, det skal jeg erkende, at regeringen er uden holdning på dette område. Derfor skal jeg tillade mig at stille socialministeren det spørgsmål, at når socialministeren undlader nu to gange at besvare det af hr. Taanquist stillede spørgsmål, og som er stillet i en meget konkret form, skyldes det så, at regeringen på det område, som hr. Taanquist her refererer til, er uden holdning?

Det er forståeligt, hvis det er tilfældet. Regeringen består jo af to partier, og vi noterer os den ene gang efter den anden, at regeringen strides indbyrdes og af den grund er ude af stand til at fremlægge en fælles linie. Hvis det er tilfældet på dette område, synes jeg, Folketinget har krav på at blive orienteret derom.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Det var et meget kontant spørgsmål fra hr. Risgaard Knudsens side, om vi er uden holdning i dette spørgsmål. Vi er ikke uden holdning omkring det at ville være med til at løse problemer med arbejdsskader. Det fremgår også af det lovforslag, vi har fremsat her, og hvori vi kommer med nogle forbedringer.

Hr. Taanquist forespurgte, om dette lovforslag var det endelige, det sidste. Hertil kan jeg sige, at vi har fremsat et lovforslag, vi er interesseret i, at arbejdsskadelovgivning her også bliver færdigbehandlet, men at vi selvfølgelig også – og det er da et kontant svar – er interesseret i, hvis Socialdemokratiet har nogle ændringsforslag, de gerne vil have med, at så må vi drøfte det i udvalget.

(Kort bemærkning).

Taanquist (S):

Det finder vi nok ud af under udvalgsbehandlingen. Men jeg vil gerne stille spørgsmålet én gang til og måske lidt mere klart ved at citere fra socialministerens fremsættelsestale, hvor socialministeren siger med henvisning til det udvalgsarbejde, der har været lavet: »... overvejelserne har ikke givet grundlag for lovændringer.« Står det fast? Er det stadig væk

regeringens opfattelse, at der ikke kommer forslag til lovændringer på alle de områder, som faktisk hele diskussionen i dag har drejet sig om?

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

4) Første behandling af lovforslag nr. L 169:

Forslag til lov om tilbageholdelse af stofmisbrugere i behandling.

Af socialministeren (Else Winther Andersen).

(Fremsat 18/12 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Qvist Jørgensen (S):

Socialministeren skal ikke have utak for at have åbnet mulighed for, at vi får en debat her i folketings salen – en debat, der er foregået ude i samfundet i årevis og især i den senere tid bl.a. på foranledning af, hvad offentligheden har modtaget af mere eller mindre korrekte informationer om, hvad der foregår af stofmisbrugerbehandling f.eks. på Egeborg.

Når det er sagt, skal jeg skyndsomst fremhæve, at jeg ikke synes, det er en let debat, der bliver lagt op til. Det er forholdsvis let at lande i de nemme synspunkter – tvang skal der til – men det er for nemt. Alene grundlovens § 71's formuleringer bør i hvert fald undersøges i relation til dagens tema.

Ud over de nævnte overordnede indvendinger må vi anke over nogle mere konkrete forhold i forslaget.

[Qvist Jørgensen]

1) Socialministeren har valgt at uddelegere ansvaret til amtskommunerne, således at amtskommunerne selv kan bestemme, om de vil bruge ordningen. På den måde kan man komme i den situation, at ingen vil bruge den, hvorved behandlingsmuligheden er faldet til jorden. Selv om vi ikke bryder os om forslaget, må det være sådan, at ordningen enten skal indføres i hele landet eller også slet ikke.

2) Loven sikrer ikke, at stofmisbrugeren hurtigt kan komme i behandling fra det øjeblik, hvor kontrakten er indgået. Hvis behandling af stofmisbrugere skal have en rimelig effekt, må der ikke være nogen ventetid af betydning, hvori stofmisbrugeren kan nå at fortryde.

3) Lovforslaget præciserer, at ministeren kan fastsætte regler om, hvordan »tilbageholdelsen« skal finde sted. Men isolation og fiksering må ikke finde sted i henhold til forslaget. Hvad så, må man spørge, når tilbageholdelsen skal ske på samme måde som efter bestemmelserne om tvangsindlæggelse efter § 5 i loven om frihedsberøvelse og tvang i psykiatrien?

Men dette forslag adskiller sig jo fra den psykiatriske tvangsindlæggelse ved at strække sig over en meget længere periode. Altså må det medføre, at der bør ansættes et ret betydeligt antal muskelsvulmende portører til at forhindre stofmisbrugeren i at flygte, hvad enten det er nat eller dag.

Endelig må det slås fast, at stofmisbrugere, der ikke er idømt behandlingsdomme, ikke skal behandles som lovovertredere, og det er præcis det, der vil ske ved at tilbageholde folk mod deres vilje.

Vi må derfor afvise forslaget, og vi ved, at vi dermed indtager et mindre populært standpunkt. Men lad os nu se, om ikke vi under udvalgsarbejdet kan finde nogle mellemveje.

Jeg har allerede på et så tidligt tidspunkt som i 1986 i en kronik i daværende Aktuelt givet udtryk for, at jeg finder, der er behov for mulighed for at udvise en større fasthed og fastholdelsesmulighed specielt i de første og svære perioder af afgiftningen, dér, hvor det gør virkelig ondt, dér, hvor tilbagefaldet er mest nærliggende, netop fordi det er så svært, så uoverskueligt. Måske bør den kronik indgå i udvalgets videre arbejde.

Jeg forestiller mig, at der kunne indgå en del andre materialer i udvalgsarbejdet. Der er dels de juridiske responsaer, der foreligger fra dan-

ske eksperter. De responsaer, jeg har kendskab til, er meget klare i deres advarsler – advarsler, jeg ikke mener vi lovgivere kan sidde overhørig.

Jeg mener heller ikke, vi kan undlade at interessere os for de svenske erfaringer, selv om jeg forstår, at det ikke er et forsøg på at kopiere de svenske systemer, ministeren lægger op til.

Jeg synes også, man skal lægge mærke til, at der lægges afstand til forslaget fra forskellige organisationer som Landsforeningen mod Hårde Stoffer, Forældreforeningen mod Narkotika samt Foreningen til Samarbejde mod Misbrug.

Endvidere skal vi notere os de betænkeligheder, som landets mest narkobelastede kommune, København, har ved forslaget.

Endelig skal vi også huske, at når vi taler om de helt unge – dem under 18 år – åbner de forskellige sociale lovgivninger jo mulighed for en mere tvangsmæssig indgriben, og såfremt justitsministeren kommer igennem med det forslag om kontraktfængsler for narkomaner, der er beskrevet i Berlingske Tidende den 1. januar i år, ser jeg også her en god mulighed for, at en del problemer – måske endog væsentlige dele af problemerne – kan løses den vej rundt.

Jeg tror også, at en yderligere anvendelse af straffelovens § 49, stk. 2, vil kunne være med til at løse problemerne.

Egentlig havde jeg nu forestillet mig, at jeg skulle bringe et antal citater fra Amtsrådsforeningens misbrugskonference i december måned, men jeg må nøjes med her i første omgang at konstatere, at der blandt såvel tilstedeværende fagfolk som politikere var en klar afstandtagen til forslaget, sådan som det så ud på daværende tidspunkt.

Resten må jeg vende tilbage til.

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg kan indledningsvis berolige hr. Qvist Jørgensen og Socialdemokratiet med at fastslå, at vi også efter vedtagelsen af dette lovforslag her i kongeriget har noget, vi kan betragte som en privilegeret ret til at gå i hundene. Selvfølgelig skal vi sikre den personlige frihed, både som den er formuleret i grundloven og så sandelig også i det praktiske liv. Derfor er lovforslaget udformet på en sådan måde, at der er tale om frivillighed hele vejen igennem, og der

[Pia Christmas-Møller]

er tale om meget klare retsgarantier i forhold til narkomaner, som selv har ønsket at indgå i en kontrakt.

Jeg vil gerne sige helt klart, at vi fra konservativ side er overbevist om, at det er fuldstændig rigtigt, når et flertal i Folketinget forhåbentlig vedtager forslaget, som det foreligger. Det drejer sig alene om at skabe det retlige grundlag for, at narkomaner på frivillig basis kan indgå en kontrakt om, at tilbageholdelse bliver benyttet i behandlingen, hvis der er brug for det. Det drejer sig altså om at give lovhjemmel til, at den slags frivilligt indgåede kontrakter bliver brugt.

Der er ikke på nogen måde tale om, at det er et instrument, som alle behandlingsinstitutioner skal bruge. Tværtimod er der, som det er blevet sagt i fremsættelsestalen, tale om en tredobbelt frivillighed. Det er frivilligt for amterne, om de vil benytte sig generelt af dette lovforslag. Det er frivilligt i den konkrete situation, om amterne mener, den konkrete institution skal tilbyde en kontrakt med en narkoman, og endelig er det fuldstændig frivilligt for den enkelte narkoman, om den pågældende ønsker en sådan kontrakt.

Også selv om en kontrakt er indgået, er der mulighed for at fortryde, og der er indbygget retsgarantier, som jeg har nævnt.

Men hvad er det, dette her handler om? Det handler om, at vi i Danmark, i Europa og i det hele taget i den vestlige verden ser et stigende problem i form af narkomisbrugere. Vi ser mennesker, der gentagne gange har forsøgt at indgå i en behandling med henblik på at blive afvænnet, og vi har set, at det er mislykkedes i mange tilfælde. Ingen kender i dag én bestemt behandlingsmetode, som giver garanti for, at alle, blot de følger den, kan blive fri for narkomisbrugets åg.

Derfor mener vi fra konservativ side, at vi simpelt hen ikke hverken menneskeligt eller samfundsmæssigt kan tillade os at se bort fra et instrument, der kunne hjælpe, om det så bare er ét menneske, ud af den trældom, som stofmisbruget ofte binder mennesker i.

Narkomaners personlige frihed er til at overskue, for den er pantsat af de euforiserende stoffer, og vi ved, at mange narkomaner selv er klar over, hvordan der er faldgruber hele vejen igennem et afvænningsforløb. Det er de ofte i de lyse øjeblikke, og i et sådant øjeblik er

der mange, der faktisk gerne ville indgå i en behandlingsform, hvor der er lidt mere håndfasthed, og hvor der er mulighed for også at tilbageholde den pågældende i behandlingsforløbet.

Det tilbud mener vi skal være lovligt, og det er alt, hvad vi beder Folketingets partier om at give tilslutning til her.

I bemærkningerne til lovforslaget er der lagt vægt på, at det gælder unge narkomisbrugere over 18 år, men jeg vil gerne føje til, at det så sandelig også gælder ældre narkomisbrugere.

Jeg mener, det er vigtigt, at vi nu på baggrund af en forhåbentlig vedtagelse af dette lovforslag får indhøstet nogle erfaringer for, hvordan det virker, hvad der bliver effekten for den enkelte, hvor mange der kommer varigt ud af misbruget, og hvordan vi i det hele taget hele tiden kan videreudvikle de instrumenter og redskaber, man benytter i behandlingen over for narkomaner.

Afslutningsvis vil jeg gerne sige, at vi varmt anbefaler et konstruktivt udvalgsarbejde, og at vi benytter dette lovforslag som et element i det videre arbejde med at bekæmpe narkomisbruget. Jeg vil gerne understrege over for Socialdemokratiet og andre, at der ikke her er tale om, at vi nu indfører en generel tvangsbehandling af narkomaner, og at der ikke er belæg for at sammenligne dette lovforslag med de forhold, vi kender fra Sverige. Der er alene tale om at lovliggøre nogle frivilligt indgåede kontrakter og deres håndhævelse, og det synes jeg ærlig talt er det mindste, vi kunne gøre her fra Folketinget, al den stund ingen af os har det totale svar på spørgsmålet om, hvordan man kommer ud af misbruget.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Fru Pia Christmas-Møller antyder, at der skulle være en klar stigning i antallet af stofmisbrugere. Det kunne jeg godt tænke mig at få en dokumentation for. Jeg vil påstå det modsatte, nemlig at der er en stagnation i tallet.

Dernæst vil jeg gerne gøre opmærksom på, således som jeg faktisk allerede har formuleret det over for socialministeren, at jeg synes, at der burde laves et kvalificeret udrednings- og undersøgelsesarbejde om erfaringerne med netop disse frivillige kontrakter, inden man går

[Qvist Jørgensen]

i gang med at debattere det foreliggende forslag, fordi vi ved, at det faktisk har været praktiseret mere eller mindre tillempede former for frivillig tvangsbehandling. Og hvis ikke andre er i besiddelse af adresser, telefonnumre og kontakter, skal jeg gerne bidrage med dem. Jeg synes bare, det er vigtigt, at vi får at se, hvilke effekter det har haft, positive og negative, i stedet for at kaste os ud i det, synes jeg, lidt storstilede projekt, der her er tale om, som er meget indgribende, og som jeg synes er betydelig mere indgribende, end jeg forstår den konservative ordfører synes.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Jeg kan ikke helt forstå, hvorfor Socialdemokratiet mener, at dette forslag er en afgørende indgriben, og jeg kan ikke forstå, hvorfor Socialdemokratiet stiller krav om, at vi skal gennemføre et omfattende undersøgelsesarbejde, inden vi kan give lovhjemmel til, at man kan indgå frivillige kontrakter. Kan vi bare hjælpe én narkoman ud af misbruget takket være dette lovforslag, mener jeg ærlig talt, det er ulejligheden værd. Der er ikke tale om, at vi forpligter hverken de offentlige eller private behandlingsinstitutioner til at benytte dette tilbud. Det bliver altså en faglig vurdering, om tilbudet skal gives. Endelig er det en personlig konkret vurdering, om narkomanen selv ønsker at indgå en sådan kontrakt. Jeg kan ikke se, at det er så voldsomt indgribende, eftersom det hele hviler på frivillighedens grundlag. Det ville være noget helt andet, hvis vi pålagde både amter, institutioner og narkomaner at benytte den form for behandling. Men det er jo slet ikke tilfældet. Det drejer sig alene om at give en mulighed – at lovliggøre noget, som i det små allerede nu forekommer. Og det kan jeg altså ikke forstå at man kan have de helt store betænkeligheder med.

Det er klart, at man skal sikre nogle retsgarantier for, at sådanne kontrakter ikke bliver misbrugt i konkrete situationer, men det mener jeg vi har taget højde for ved at formulere forslaget, som vi har gjort det. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at baggrunden for, at det har taget nogen tid at udforme forslaget, netop er, at vi har været meget opmærksom på dels beskyttelsen af den personlige frihed, dels retsgarantien. Det har selvfølgelig været vigtigt, at

man ikke her kunne få nogle utilsigtede virkninger. Jeg mener, det er imødekommet, og forslaget har naturligvis også været til høring hos justitsministeren. I og med at lovkontoret også har vurderet forslaget, som det foreligger, i forhold til grundloven, mener jeg, vi kan være helt trygge ved at gennemføre det.

Eva Kjer Hansen (V):

I Venstre synes vi, det er vigtigt at have et så bredt og så kvalificeret udbud af behandlingstilbud til narkomaner som overhovedet muligt.

Erfaringerne viser, at et behandlingstilbud for at være effektivt skal indebære, at stofmisbrugeren indgår i en behandling over længere tid, og i dag sker det ofte, at stofmisbrugeren afbryder behandlingen, så indsatsen er forspildt og der skal begyndes forfra.

Det er vigtigt for os, at dette tilbud er frivilligt. Lovforslaget tjener alene til at give den fornødne hjemmel til at kunne indgå kontrakter, hvori indgår tilbageholdelse. Det er frivilligt for amtskommunen, om den vil gøre brug af muligheden, og det er frivilligt for stofmisbrugeren, om vedkommende vil være med til at indgå en sådan kontrakt.

Kontrakten skal være skriftlig, og den skal indeholde nogle klare oplysninger om behandlingsplan og om varighed. Ligeledes er det vigtigt, at tilbageholdelse kun kan ske, hvor misbrugeren måtte befinde sig i en situation, hvor vedkommende kan bringe sig selv eller andre i fare.

Under forudsætning af, at der er nogle klare regler om indholdet i disse kontrakter og om betingelserne for tilbageholdelse, mener vi i Venstre, at dette kan være et godt og brugbart middel til at hjælpe flere narkomaner ud af deres misbrugsproblemer. Og vi skylder at gøre, hvad vi overhovedet kan, for at formindske antallet af stofmisbrugere.

Med de ord skal jeg sige, at Venstre støtter forslaget.

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil gerne ligesom hr. Qvist Jørgensen sige, at det gode ved det foreliggende forslag er, at det giver os en mulighed for at debattere og få kulegravet dette område, for det ser ud til, at der er nogle voldsomme problemer her. Vi læser om dem, hører om dem, og i hvert fald vi, der bor på Vesterbro, ser dem også daglig.

[Pernille Frahm]

Jeg har det ligesom fru Eva Kjer Hansen, jeg er tilhænger af, at der skal være et bredt varieret tilbud på dette område, for der er ingen, der kan sige, hvad der er godt for den ene, og hvad der er godt for den anden. For én kan det være godt med et ophold på Christiania, for en anden kan nogle andre former for behandling være godt, derfor er der behov for et bredt varieret tilbud på dette område.

Men så til det foreliggende forslag. Jeg synes af flere årsager, det er meget betænkeligt at indføre direkte tvang i behandlingen. Dels er der den enkeltes retssikkerhed, for personen er jo hverken umyndig eller arresteret. Kontraktens retlige gyldighed bliver der sat spørgsmålstegn ved både af SASU og af en arbejdsgruppe under Amtsrådsforeningen. Dels kan man sætte spørgsmålstegn ved, om den type behandling overhovedet hjælper. De arbejdsanstalter, man havde i gamle dage, hjalp jo ikke alkoholikerne til at blive afvænnet. På flere og flere områder i det socialpædagogiske felt har man arbejdet sig væk fra tvang i det hele taget. De steder, hvor det er blevet bevaret, f.eks. i psykiatrien, har vi en evig kilde til tvivl. Og nogle mener, at det ligefrem sætter det socialpædagogiske udviklingsarbejde i stå på området.

I Sverige, hvor der er mulighed for tvang i behandlingen af stofmisbrugere og alkoholikere, har man ikke nogen færdige undersøgelser over, hvorvidt behandlingsformen virker. Men de foreløbige resultater er i hvert fald ifølge Amtsrådsforeningen ikke særlig overbevisende. Således har man på to institutioner registreret, at ingen eller kun ganske få var stoffri et år efter, at tvangsbehandlingen ophørte. Og i Berlingske Magasin i dag kan man læse, at dødeligheden blandt disse klienter er større end på danske institutioner.

Dernæst er der hele spørgsmålet, hvad det er for nogle typer af tvang, man har tænkt sig at anvende her. Fiksering og isolering er ikke tilladt, står der. Men i øvrigt er det socialministeren, der skal fastlægge reglerne. Vi kan selvfølgelig ikke acceptere, at vi skal tage stilling til nogle ting, vi ikke aner hvad er. Derfor vil vi gerne høre, hvordan socialministeren har tænkt sig, at det skal foregå, og i hvilken retlig situation den person befinder sig, som det hele handler om.

Det sidste er det udgiftsneutrale. Det vil jeg også gerne stille spørgsmålstegn ved. Jeg stiller mig meget skeptisk over for, om det virkelig kan lade sig gøre. Tvang i behandlingen kræver en anden indretning af institutionerne end den typisk åbne institution, vi har i dag. Og det kræver altså mere og anderledes uddannet personale. Der blev nævnt noget heroppe om nogle store bøffer. Jeg tror, det er derhen, man skal.

Jeg kan ikke støtte forslaget.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Jeg har en enkelt bemærkning til fru Pernille Frahm, som ikke kan forstå og ikke mener, der er belæg for, at tvang hjælper. Der er den forskel, at dette her ikke er et forslag om tvang, det er frivillig tvang. Man skal ikke have talt med så forfærdelig mange narkomaner, før man hører, at der er ganske mange af dem, der tigger og beder om, at dette bliver en mulighed. Sagen er jo nemlig, at når de har det rimelig godt og selv erkender deres situation – sådan er det i hvert fald for mange af dem – så har de ét ønske her i livet, og det er at komme ud af deres misbrug. Mange af dem har brugt 5, 10 eller 15 år med de muligheder, der er i øjeblikket, uden at det er lykkedes. De tigger og beder om at komme ud. Her foreslås det, at de kan indgå en kontrakt og skrive under på, at de gerne vil. Når de så kommer i den situation, at de er på vej til at komme ud af misbruget, får de det jo utrolig dårligt. Hele deres organisme gør oprør mod den behandling, der sker. Og når de har det så dårligt, siger de: Åh, lad mig komme tilbage, og lad mig få min narko! Her er det, man skal vise dem den tillid, at man siger: Du har selv skrevet under på, at du gerne ville igennem dette for at blive et rask menneske igen. Man respekterer altså deres vilje på det tidspunkt, hvor de har en vilje. Det har de jo nemlig ikke ellers. Dette her er altså ikke tvang i sædvanlig forstand; det er faktisk, at man følger deres eget dybeste ønske. Jeg er ikke i tvivl om, at der er mange af dem, man vil kunne hjælpe på en måde, som man hidtil ikke har gjort.

(Spredt klappen fra tilhørerpladserne.)

Formanden:

Der må ikke ytres bifald eller mishag fra tilhørerpladserne!

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Problemet er, tror jeg, at de muligheder, der findes i dag, ikke udnyttes i tilstrækkelig høj grad. Der er inden for det gældende system muligheder for indirekte tvang – nemlig, hvor der er en så voldsom motivering, at det næsten grænser til, at personen vil føle sig tvunget til at følge de aftaler, man har indgået – og det mener jeg man skal se nøjere på.

I øvrigt synes jeg, vi helt ser bort fra det problem, der opstår, når man er blevet færdig med behandlingen. Hvad så? Man kan godt gøre folk stoffri. Nogle af de mennesker, der kommer i fængsel, er så heldige at have et sted, hvor de bliver stoffri af opholdet, men det er ikke det samme som, at vi har fået folk bragt ud af narkomanien. For så længe der ikke er noget tilbud til de mennesker efter behandlingen, så længe vi ikke har nogle ordentlige muligheder for at give dem en fornuftig menneskelig tilværelse bagefter, har vi ikke hjulpet ordentligt, og så vil de vende tilbage til misbruget. På det punkt synes jeg nok der mangler kræfter og vilje.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Fru Pernille Frahm hæfter sig ved, hvilke muligheder vi allerede råder over i dag, og siger, at man allerede efter de gældende regler indirekte kan appellere så stærkt til folk, at det virker som en slags tvang.

Jamen man kan ikke låse døren i dag. Man kan ikke tilbageholde folk, og det er den mulighed, vi gerne vil give. Fru Pernille Frahm talte så varmt om det bredt varierede udbud af behandlingsformer. Jamen hvorfor så ikke give denne lille mulighed også? Hvorfor ikke være en lille smule åben over for nydannelser på dette område?

Fru Pernille Frahm spurgte, hvilke retsgarantier og lign. der var indbygget. Jamen det står jo alt sammen i lovforslaget. Socialministeren har faktisk meget præcist formuleret, i hvilke situationer man kan få prøvet en kontrakt, i hvilke situationer man overhovedet kan gribe til kontraktens tvangselement osv. Der er meget omhyggeligt lagt nogle begrænsninger ind, så der ikke kan ske misbrug.

Men jeg synes, at SF, som jo ellers plejer at være meget åbne over for både eksperimenter og nydannelser, burde fravige den konservatisme og forstokkethed, som de tilsyneladende har på dette område, og se sig en lille smule omkring i virkelighedens verden og sige, at der altså her er tale om, at nogle peger på, at misbrugerne gerne vil have den mulighed. Hvorfor skulle vi så ikke her i Folketinget give dem den mulighed? Vi pålægger dem jo ikke at udnytte den.

Jeg vil altså gerne appellere til SF og SF's evne til at tænke nyt og kreativt og håbe på, at man under udvalgsbehandlingen vil få et lidt andet syn på dette forslag, for jeg mener faktisk, at det er det mindste, vi kan gøre. Hvis vi overhovedet vil give noget på dette område, kan vi ikke gøre det i mindre form end det, der er lagt op til i det foreliggende forslag. Det kan ikke udformes mildere.

(Kort bemærkning).

Helge Adam Møller (KF):

Når jeg benytter lejligheden til at tage ordet her både før og nu igen, er det, fordi jeg ikke er medlem af det udvalg, der sandsynligvis kommer til at behandle lovforslaget.

Men jeg kom til at udtale mig i tv for trekvart år siden om en tanke i denne retning og har sjældent modtaget så mange tilkendegivelser – og det drømte jeg ikke om – netop fra mennesker, som har været ramt af eller har problemet inde på livet.

Jeg synes, vi skal lægge mærke til – og det synes jeg fru Pernille Frahm selv fremhævede meget fint i starten af sin ordførertale – at hun gik ind for en bred vifte af tilbud. Jeg påstår ikke, og jeg tror heller ikke andre gør det, at dette er den eneste mulighed, men det er én mulighed, som for mig helt klart vil hjælpe et antal mennesker.

Fru Pernille Frahm nævnte selv Berlingske Tidendes Magasinforside. Jamen her var jo et eksempel på en narkoman, som i 15 år havde forsøgt at komme ud og nu i 1 år havde været stoffri, efter at man netop havde anvendt elementer af tvang, og han var lykkelig og glad. Hvis der kunne være 100 eller 200 andre, der kom ind, så giv dog folk den mulighed ved siden af de andre. Så kan vi jo senere vedtage endnu mere vidtgående eller andre forslag. Men der er ingen grund til at blokere for andre gode ideer ved at stemme imod dette.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Det er i anledning af fru Pia Christmas-Møllers postulat om, at man ikke kan formulere forslaget mildere, end det allerede er sket. Jeg vil altså tillade mig at mene, at når man sammenholder med, hvor forholdsvis skrappe regler man har for tvangstilbageholdelse af psykiatriske patienter med en nøje daglig vurdering af, om den pågældende fortsat er til fare for sig selv, kan vi altså her opleve, at man åbner mulighed for, hvis det bliver vedtaget, at man i 2 af 6 måneder kan fastholde, for det er faktisk det, der står i forslaget. Og det er altså noget andet og betydelig mere indgribende og barskt end det, vi oplever, når det gælder psykiatriske patienter.

Hvad angår ønsket om den brede vifte af forskellige muligheder, er jeg helt enig, men må nok desværre konstatere, at denne brede vifte i det danske stofmisbrugerbehandlingssystem næsten ikke længere eksisterer. Viften består af metadon i stride strømme og overladdelse af stofmisbrugerne til at blive statsnarkomaner. Det er, hvad man påstår er den varierede behandling. Så længe det er sådan, er vi i en meget ubehagelig situation i Danmark. Men den siger også noget om, hvor lidt vi egentlig har været parat til at yde på dette område også af økonomisk indsats.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg vil da gerne sige tak til fru Pia Christmas-Møller for hendes erkendelse af SF som et kreativt parti. Jeg kunne godt tænke mig, at noget af den kreativitet kunne smitte af på det område, vi taler om nu. Jeg tror, der er tale om, at vi ikke har været villige til at give de ressourcer, der var behov for både i behandlingsfasen og i høj grad også i efterbehandlingsfasen. De mennesker skal have et liv at leve, også efter de er blevet stoffri. Det tror jeg altså er et område, som man fokuserer alt for lidt på, og som dette forslag også er et resultat af en manglende vilje til at ville gå ind i.

Hr. Helge Adam Møllers kommentar heroppe, at man, når man har gennemført dette forslag og vurderet resultaterne af det, kan lave endnu mere vidtgående forslag, får det til at løbe mig koldt ned ad ryggen. Uha!

Formanden:

Jeg giver ordet til fru Pia Christmas-Møller for en kort bemærkning, og så skal vi til at tænke på ordførerrækken igen.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Fru Pernille Frahm bruger som undskyldning for at være modstander af forslaget, at der ikke bliver gjort nok i det efterfølgende arbejde. Det er dog en besynderlig form for argumentation. Jeg vil gerne være med til at kigge på, hvordan vi kan forbedre indsatsen, efter at den fysiske afvænnings har fundet sted, men det er da overhovedet ikke et argument imod at give dette lovforslag støtte. Hvis man skulle følge den logik, der ligger i de bemærkninger, fru Pernille Frahm gjorde, skulle vi overhovedet ikke tilbyde nogen former for behandling, for det ville nærmest være nytteløst. Ingen ville kunne komme ud af misbruget, fordi den efterfølgende indsats fra samfundets side ikke var gedigen nok. Det må alle da kunne indse er noget vrøvl.

Jeg vil opfordre SF til at revurdere holdningen til dette forslag og til at snakke med nogle narkomaner fra forskellige behandlingsforhold og kigge en lille smule på de resultater, som man bl.a. har haft på Egeborg. Uden at det har nogen direkte sammenhæng med dette forslag, er det dog et alternativ til den sædvanlige og velkendte behandling i offentligt regi.

Det er også et svar til hr. Qvist Jørgensen. Der er faktisk forskellige institutioner, som, i det omfang Folketinget giver lov, prøver andre veje, og det er ikke altid, det giver de ringeste resultater, faktisk tværtimod.

Formanden:

Fru Pernille Frahm – den sidste korte bemærkning i denne runde.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Fru Pia Christmas-Møller har åbenbart kun været til stede i rent fysisk forstand, da jeg holdt min ordførertale, og hvis jeg havde kunnet få formandens tilladelse, kunne jeg holde den en gang til.

SF's hovedargument imod dette forslag er, at det er i strid med den enkelte persons retssikkerhed.

Tom Behnke (FP):

Jeg synes, det har været imponerende at høre, at man er villig til at lytte til de behandlere og politikere, der har været samlet i et eller andet forum for at diskutere denne problemstilling, men et udbredt ønske blandt dem, der har problemet inde på livet – narkomanerne – om at få mulighed for at skrive under på en kontrakt, vil man ikke lytte til. Behandlerne de vi de bedre.

Forslaget minder i høj grad om det beslutningsforslag, som jeg selv fremsatte tidligere i samlingen, men det kunne ikke opnå støtte. Regeringspartierne var ikke indstillet på at støtte det, og argumentet var dels, at regeringen ville fremsætte sit eget forslag, dels at mit forslag om kontraktafvænnning rent retssikkerhedsmæssigt var for tyndt, og ikke mindst gav man udtryk for angst for indgriben i den personlige frihed. Den angst er vist gjort alvorligt til skamme med dette lovforslag.

I mit beslutningsforslag opererede jeg med, at narkomanen skulle kunne tilbageholdes i op til 48 timer i tilfælde af abstinenser, og at der skulle en læge til at vurdere narkomanens tilstand. Ministerens forslag opererer med, at narkomanen skal kunne tilbageholdes i op til 2 måneder. Hvilket af forslagene griber mest ind i den personlige frihed? Men som jeg også sagde før jul, er argumentet om den personlige frihed i bund og grund ganske absurd, når vi taler om narkomaner, for en narkoman har ikke sin personlige frihed længere; det er udelukkende narkotika, der styrer narkomanens liv.

Det, jeg meget hellere vil tale om, er retssikkerheden i behandlingen og dennes effektivitet. Retssikkerhedsmæssigt er det nok forkert, at man kan tilbageholde narkomaner i op til 2 måneder, for så længe har de ikke så stærke abstinenser, at de vil forlade behandlingen på grund af dem. Abstinenserne kommer og går i løbet af hele behandlingen, men det varer sjældent mere end 24 timer, før tilstanden er så stabiliseret, at man igen kan tale fornuftigt. Men lad os se på det i udvalget og lad os spørge nogle af de mange mennesker, som har prøvet det på deres egen krop, og som ved, hvad det drejer sig om.

En anden ting, jeg mangler i forslaget, er en klar adgang for narkomanen til at forlade behandlingen i de perioder, hvor vedkommende er rimelig klart tænkende. Det skal understre-

ges med en tyk streg i loven, at narkomanen har mulighed for at forlade behandlingen, når det ikke sker på grund af abstinenser eller trang til ny narko.

Jeg vil også gerne efterlyse den lægelige vurdering af narkomanens situation. Hvor er den henne i ministerens forslag? Vi har talt om, at vurderingen skal foretages af institutionslederen, der måske har gået på Den Sociale Højskole og har lært lidt dér. Det kan også være, at vedkommende har et godt kendskab til området, hvis vedkommende blev uddannet i de glade flower power-tressere, men ellers er det nok begrænset. En lægelig vurdering mener jeg er en klar retssikkerhedsmæssig garanti, der skal lægges ind i lovforslaget.

Der er en anden tidsramme, som vi skal se på, nemlig kontraktens længde. Efter min opfattelse er det nødvendigt, at den bør kunne gå op til 2 år, da et halvt år ikke er tilstrækkeligt.

Desuden kan vi ikke se, hvorfor det skal være op til amtet, om det vil benytte muligheden for kontraktafvænnning. Når vi vedtager en lov herinde, skal den efter min overbevisning gælde for hele landet og ikke være subsidiært styret af de politiske flertal i de forskellige amter; det var også det, som hr. Qvist Jørgensen var inde på. Det, vi til gengæld kan acceptere, er, at amtet godkender den enkelte institution efter en konkret ansøgning, da det ikke er alle institutioner, som er gearret til en sådan form for behandling.

Desuden er vi lidt usikre på, hvordan det vil gå de private institutioner. Vil de efter dette forslag få mulighed for kontraktafvænnning? Man henviser i forslaget til, at det skal være institutioner efter § 96, men kan de private blive det, eller er de det allerede i dag? Vi må sige, at der overhovedet ikke er nogen offentlige institutioner, der statistisk kan fremvise så flotte og klare tal for behandlingen som de 3-4 institutioner i Danmark, der kører på privat basis, så det ville være synd, hvis vi tabte dem på gulvet med dette lovforslag.

Fremskridtspartiet vil se positivt på forslaget, men vi kan allerede nu sige, som jeg også har været inde på tidligere, at der vil blive stillet en række ændringsforslag fra vores side for at gøre forslaget lidt mere retssikkert og mindre bureaukratisk, end der er lagt op til fra ministerens side.

[Tom Behnke]

Lad os i udvalget få nogle oplysninger, der kan vise, hvordan de tidsmæssige rammer skal være. Vi har alle sammen set det brev, der er kommet fra en person, der har kendskab til en privat afvænningsklinik i Italien, og jeg har bedt personen om at anmode om at få foretræde for udvalget, for jeg syntes, det lød spændende, at man havde meget positive erfaringer med de flere tusinde narkomaner, der har været igennem institutionen.

Princippet i dette forslag er ganske godt, og det er påkrævet, at vi får vedtaget en lov på området, hvis vi skal redde nogle menneskeliv og nogle skæbner.

Bente Juncker (CD):

Også Centrum-Demokraterne siger ja til dette forslag. Vi mener nu ikke, at samtlige narkomaner, der kommer ind under denne ordning, kan blive reddet, men blot nogle kan blive stoffri, synes vi, det er fint.

Jeg synes dog ikke, at forslaget er særlig stramt. Jeg synes ikke, at der er særlig meget tvang i det, og den svarer til, hvad der gælder for alle døgninstitutioner. Man kan låse dørene om natten og i nogle timer om dagen. Det kalder jeg altså ikke en tilbageholdelse, men kan det køre, har vi ikke noget imod det, og vi siger selvfølgelig ja til lovforslaget.

Jeg synes også, at Fremskridtspartiet har ret i, at der på et eller andet tidspunkt skal en lægelig vurdering ind i sagen. Jeg mener også, at hvis de private institutioner, der prøver med nogle andre metoder til afvænnelse af narkomaner, vil gå ind på dette område og lave en plan over et halvt år, så lad dog dem få lov til det, og lad os så se resultaterne, når loven skal revideres.

Vi siger altså ja til lovforslaget.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg forstod på den konservative ordfører, at det at tænke nyt og kreativt skulle medføre, at man låste dørene og lavede en slags fængsel, og det er da i hvert fald en ny måde at sige tingene på.

Jeg vil sige, at også i forbindelse med dette lovforslag, som der i øvrigt ikke er grund til at smile ad, er ordene »forebyggelse« og »motivation« helt centrale, men igen står vi med et reparationsforslag af en eller anden slags. I modsætning til tidligere vil jeg være en anelse

mindre firkantet over for forslaget, om end jeg på nuværende tidspunkt ikke kan give min tilslutning til det. Jeg vil dog lade udvalgsarbejdet afgøre den endelige stillingtagen, men det er altså et foreløbigt nej.

Når jeg siger det, er det, fordi jeg ikke har nogen forestilling om, hvordan man tænker sig det omsat i praksis. Skal alle institutioner være fængsler? Hvordan forestiller man sig egentlig, at man overhovedet skal klare det? Skal det være med de dér svulmende fyre, som vi på et tidligere tidspunkt under debatten har talt om? Det kan også være, at det er grunden til, at socialministeren ikke rigtig vil tage stilling til det, men vil overlade det til amtsrådene i frihedens mere eller mindre hellige navn. Jeg synes nu, at det er en misforstået frivillighed i denne sammenhæng og mærkeligt inkonsekvent, at når man endelig vil gribe ind, skal det ikke tilbydes alle steder, men det er sådan den ene side af det. Jeg kan ikke rigtig forestille mig, hvordan det skal kunne komme til at fungere i praksis.

Det andet er, at jeg simpelt hen ikke rigtig tror på, at det vil komme til at virke, og at man godt kan være nervøs for nogle af konsekvenserne af det. Når jeg ikke rigtig tror på, at det vil virke, er det, fordi man, som også SF's ordfører, fru Pernille Frahm, har været inde på, ikke skal bilde sig ind, at der ikke allerede i dag er ganske stærke elementer af tvang i den måde, man håndterer narkomanerne på. I frivillighedens hellige navn er der faktisk meget stærke elementer af tvang, men selv om erfaringen viser, at afgiftningsperioden såmænd kan være svær nok at komme igennem, er det i virkeligheden slet ikke det største problem. Det største problem i forbindelse med narkomisbrug er det efterfølgende liv, hvis man endelig er kommet igennem afvænningsperioden, og det er der nogle der gør. Hvad er det, man kan tilbyde efterfølgende? Det er altså desværre ikke nok, at man bliver afvænnet fra sit stofmisbrug, for for at kunne holde motivationen og ikke falde tilbage skal man have et liv bagefter, og problemet er, at den, der forlader narkomisbruget, ofte overhovedet ikke har sociale relationer. Derfor vender man meget nemt tilbage til sin stofmisbrugssituation, for dér kender man i det mindste nogle mennesker. Det er i virkeligheden det miljø, man er vant til at færdes i, og det har man altså ikke, når man er afvænnet.

[Lone Dybkjær]

Det er klart, at også Det Radikale Venstre vil gøre alt, hvad der står i vores magt for at være med til at skabe nogle rammer, inden for hvilke så mange narkomaner som muligt kan afvænnede, men vi er bare ikke særlig naive med hensyn til, hvilke resultater man kan opnå, heller ikke ved hjælp af dette lovforslags foranstaltninger. Det er åbenbart, at man skal gøre alt, hvad man overhovedet kan, navnlig ved begyndelsen af et stofmisbrug hos helt unge, fordi der trods alt på det tidspunkt er større chance for at få dem rettet ind i en tilværelse, som kan komme til at hænge sammen, men det er helt afgørende, at der sker en social opfølgning i form af uddannelses tilbud, familietilbud, tilbud om bofællesskaber, eller hvad der nu kan være brug for.

Vores konklusion er et nej til forslaget, men der kan komme nogle argumenter under udvalgsarbejdet, der kan overbevise os om, at den mere tvangsmæssige behandling, der her er tale om, kan være hensigtsmæssig.

Jeg synes ikke, det er særlig relevant at henviser til resultater, der allerede er opnået, for de er sådan set opnået med den eksisterende lovgivning, og det motiverer i og for sig ikke, at man skal vedtage denne lovgivning. Som jeg sagde, er der allerede ganske stærke elementer af tvang i behandlingen, og jeg tror ikke, vi får meget ud af at gøre dem stærkere. Jeg tror altså, at når man, som fru Bente Juncker var inde på, har mulighed for at låse på døgninstitutioner, kunne man godt spørge sig selv, om det i og for sig var dér, man skulle overveje at ændre tingene, eller om det snarere skulle være i en anden retning.

(Kort bemærkning).

Pia Christmas-Møller (KF):

Det er til fru Lone Dybkjærs provokerende parallelisering til fængselssystemet. Jeg vil godt sige, at personer, der kommer i fængsel, får en straf, der består i, at man fratager dem deres personlige frihed til at bevæge sig rundt omkring. Dette lovforslag skulle bane vej for at give folk en mulighed for at generobre en allerede tabt personlig frihed, som ikke bare er fysisk, men også psykisk. Hele ideen bag forslaget er at give mulighed for, at nogle kan blive fastholdt i et behandlingsforløb, som baner vejen til den ægte personlige frihed, som man opnår, når man er uden afhængighed af stoffer.

Jeg synes ikke, at de polemiske bemærkninger, fru Lone Dybkjær gjorde, hører hjemme i forbindelse med dette lovforslag eller på nogen måde med Det Konservative Folkepartis holdning til samme.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Netop det problem, at det sociale netværk er meget skrøbeligt for mange narkomaner, er også grunden til, at man på de private institutioner følger narkomanerne meget nøje i udslusningsfasen og sørger for, at de har et socialt netværk at komme ud til, og det gør man bl.a. på Egeborg ved hjælp af andre narkomaner, som er blevet afvænnet, og som har samme problemer, nemlig at trangen til narko kommer fra tid til anden, og at trangen til at vende tilbage til miljøet ligger og lurder, og så kan de støtte og hjælpe hinanden til at komme videre.

I det private behandlingssystem følger man behandlingsplanen op, hvorimod man i de offentlige institutioner kører efter nogle normer, og når behandlingen er færdig, er det bare ud af vagten, slut, og så gør man i øvrigt ikke yderligere ved det. Det er derfor, det er så vigtigt, at vi ikke med dette lovforslag hæfter de private institutioner af, for det er dér, det går godt.

Når der bliver sagt, at de gode resultater allerede blev opnået under den eksisterende lovgivning, er det rigtigt. Men også på de private institutioner har man erfaringer med, at den eksisterende lovgivning ikke har været nok, og der har selvfølgelig også på de private institutioner været narkomaner, der har forladt behandlingen i utide, og som er på den hårde narko igen.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Til fru Pia Christmas-Møller vil jeg blot sige, at det sådan set ikke var specielt polemisk ment. Jeg har snakket med nogle inden for dette felt, som simpelt hen spørger, hvordan man egentlig forestiller sig, at det skal laves. Hvad er det, der skal til? Jeg mener, at det ikke bare er et spørgsmål om at låse nogle døre, så enkelt er det ikke. Det er også et spørgsmål om, at når man spiller ud med, at man ikke vil ud, så kan man rent faktisk heller ikke flygte. Det er altså

[Lone Dybkjær]

en alt for forenklet problemstilling, fru Pia Christmas-Møller kører frem med. Det er ikke nok at låse nogle døre, det er meget mere kompliceret, og det var derfor, jeg brugte ordet »fængsel«. Hvordan forestiller man sig egentlig i praksis, at det skal kunne lade sig gøre? Det var ikke særlig polemisk ment, det var mere spørgende.

Hr. Tom Behnke sagde, at også i private institutioner er der narkomaner, der har forladt systemet i utide. Jeg tror altså, vi skal gøre os klart, at det vil der altid være. Det er en fuldstændig illusion at mene, at der ikke vil være narkomaner, der forlader behandlingen i utide; det skal vi ikke bilde os ind.

Så vil jeg godt sige, at når de private i højere grad følger narkomanerne bagefter og det offentlige ikke gør det, kunne det faktisk hænge sammen med et problem, som vi overhovedet ikke har været inde på, nemlig om der er tilstrækkelige ressourcer til opfølgningen. Jeg sagde, at det var nødvendigt, men jeg undlod at sætte penge på, og spørgsmålet er derfor, om det ikke er dér, vi skal sætte ind, for at resten ikke skal blive en illusion. Så kan vi selvfølgelig sige, at vi har forsøgt, og at de ikke ville selv, men det løser ikke problemet. Den eneste løsning er, at vi laver en ordentlig opfølgning, og så skal vi i øvrigt ikke have nogen illusioner om, at vi kan løse alle problemer. Der er desværre opgaver, som selv samfundet ikke kan klare.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg har sandelig heller ikke nogen illusion om, at vi løser alle problemer med dette forslag, og det mener jeg heller ikke at vi på noget tidspunkt kan komme til at gøre, når det er frivilligt, om man vil indgå disse kontrakter.

Selvfulgelig kan vi ikke løse alle problemer med dette lovforslag, men når vi nu taler om, at det var et spørgsmål om tilførsel af ressourcer, så er det spændende, at et fire ugers ophold på Egeborg koster 16.000 kr. og et fire ugers ophold i en københavnsk institution koster 60.000 kr., og det er uden opfølgning bagefter. Jeg siger bare, at det er et tydeligt eksempel på, at når der går politik i noget, går det galt, så ender det i ren administration og bureaukrati. Alle tal viser, at det private er billigere og bedre.

(Kort bemærkning).

Lone Dybkjær (RV):

Jeg bor selv i Københavns Kommune, og jeg har også lagt børn til Københavns Kommune, så jeg har adskilligt at sige om Københavns Kommune og dens administration, overadministration og bureaukratisering, og hvad ved jeg, der fordyrer alting, uden det gavner et eneste menneske, men tværtimod skader. Det er ikke det, debatten i dag drejer sig om, men jeg har besluttet mig til at komme tilbage til det, for jeg synes, at det lejlighedsvis er grotesk, hvad der foregår i Københavns Kommune. Derfor er jeg ikke villig til at bruge Københavns Kommune til noget som helst andet end at sige, at det står dårligt til i Københavns Kommune. Man kan ikke bruge Københavns Kommunes tal til at sammenligne med, hvordan det står til i den øvrige del af landet, men det er altså, som jeg sagde, en helt anden diskussion, og til trods for at jeg besluttede mig til at lægge en dæmper på mig selv, kunne det nok høres, at jeg var ganske forarget over nogle ting.

Inger Stilling Pedersen (KRF):

Ligesom ved det forrige forslag, hvor vi talte om arbejdsskader, kunne vi lige så vel her nævne, at det forebyggende er væsentligt. Nu drejer diskussionen sig ikke om det i dag, men det er en væsentlig ting, at vi gør alt, hvad vi kan for at forebygge, at nogle bliver narkomaner, for er man først blevet det og er kommet ind i miljøet, ved vi også godt, at man ikke længere har sin frie vilje; det er der flere der har understreget i dag.

Jeg har talt med forældre, som har mistet en ganske ung datter, som ikke kunne få den nødvendige behandling, fordi hun ikke selv ville, så hun skulle altså have lov at dø. Nu er der nogle, der har sagt, at det har man altså også lov til i Danmark.

En anden alvorlig ting i øjeblikket er, at der er røster fremme om, at man skal opgive at behandle folk, der er så langt ude, at der ikke er noget at gøre. Vi skal bare sørge for, at de får en så god tilværelse som overhovedet muligt. Det kan jeg ikke rigtig være med til, for det, at man skal gøre noget for dem, betyder i realiteten også, at der skal ske noget, ellers skal man bare overlade dem til sig selv og vente på, at de skal tage en overdosis og dø, så er man af med dem.

[Inger Stilling Pedersen]

Men hvis man virkelig mener, at man gerne vil prøve at hjælpe, så godt man kan, er det klart, at man skal have en meget stor vifte af tilbud, fordi narkomaner er forskellige. Ministeren har fremsat et forslag, som jeg synes indeholder et godt element, og jeg kan ikke forstå, at nogle er så forargede over den form for tvang, som ligger i det, for man må jo hverken bruge fiksering eller andet. Man kan prøve, om man kan overtale en narkoman til at blive. Egentlig kan man ikke gøre ret meget, men muligheden er der, og for narkomanen kan det måske blive den form for tvang, der gør, at han bliver fri. Man vælger selv, at man gerne vil ud af sit problem. Man kan diskutere, hvor længe man skal fastholde en narkoman, og jeg kan huske, at Fremskridtspartiets forslag gik på en kortere periode. Måske kan man i udvalget finde et flertal for en kortere periode. Jeg mener også, at man skal fastholde, at amterne ikke skal kunne afvise en person, der ønsker at få lov at lave en kontrakt, og det vil jeg også gerne være med til at drøfte.

Man skal ikke tro, at narkomaner er mennesker, der kan sættes i en bestemt bås, for det kan man ikke, og hvis ikke vi er villige til at prøve mange forskellige tilbud, lykkes det ikke.

De private organisationer har været nævnt meget, og vi ved, at de opnår gode resultater, fordi de har en holdning og også noget at tilbyde bagefter. Hvis ikke man har en holdning til det, tror jeg slet ikke, det lykkes. Man skal også have tro på, at det nytter at hjælpe de mennesker.

Metadon er nævnt ganske kort. Jeg håber, vi kan få en debat om det en anden dag, for den måde, det anvendes på i dag, er efter vores opfattelse helt forkert.

Der skal ikke herske tvivl om, at Kristeligt Folkeparti går meget positivt ind i behandlingen af dette forslag, og hvis man mener det alvorligt, at man gerne vil gøre en virkelig indsats for dem, der er kommet i den ulykkelige situation, det er at være narkoman, så vil Kristeligt Folkeparti gerne lade handling følge ordene.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Jeg vil tage udgangspunkt i partiernes forskellige modtagelse af forslaget. Jeg føler, at vi alle gerne vil hjælpe narkomanerne, men nok

har en lidt forskellig opfattelse af, hvordan man bedst kan gøre det. Vi har her et område, hvor problemerne kan være svære at løse på den måde, man gør tingene i dag, og det er lige nøjagtigt baggrunden for, at vi har fremsat dette lovforslag.

Selv om det fra hr. Qvist Jørgensens side blev sagt, at der snart ikke var andre behandlingsmetoder end metadon, anvendes der trods alt også andre i dag. Det kunne da være, at det kunne være gavnligt, at vi, når vi kom frem til udvalgsarbejdet, fik afdækket, hvor mange forskellige der i grunden er, og hvordan dette lovforslag lige nøjagtigt kan passe sammen med det, der er i dag.

Af fru Pernille Frahm og fru Lone Dybkjær er der samstemmende blevet lagt vægt på, at det ikke bare er et spørgsmål om at få en behandling i gang og få et godt resultat. Det er trods alt det, vi alle sammen gerne vil, men der skal også være en sammenhæng i tingene. Sammenhæng i tingene anser jeg for væsentligt, for at tingene kan køre videre, og det gives der også mulighed for i den sociallovgivning, vi har.

Fru Pernille Frahm spurgte også direkte om, hvilke regler der skulle fastsættes for tilbageholdelse. Det har hele tiden været en forudsætning, at der blev tale om en tidsbegrænset foranstaltning, og udgangspunktet vil blive en bekendtgørelse om magtanvendelse på institutioner for børn og unge samt for voksne med vidtgående fysisk og psykisk handicap, dvs. de regler, der gælder for institutioner, som ikke er godkendt som lukkede eller sikrede afdelinger, og vi forudsætter, at institutionens yderdøre kan aflåses i kortere perioder om dagen, ligesom de kan aflåses om natten. Fiksering bliver ikke tilladt, og ved fiksering forstås anvendelse af mekaniske tvangsmidler i form af bæltter, håndremme og anden mekanisk fastspændelse. Isolation bliver ikke tilladt, og ved isolation forstås afsoning i aflåst rum i en kortere eller længere periode. Jeg vil dog dertil sige, at aflåsning af værelser om natten ikke her opfattes som isolation.

Fysisk magtanvendelse foreslås tilladt i det omfang, det er nødvendigt for at afværge, at stofmisbrugeren udsætter sig selv eller andre for nærliggende fare for at tage skade på legemet. Det er en klar forudsætning, at magtanvendelsen skal afpasses efter forholdene inden

[Socialministeren]

for den enkelte institution, og at den må ikke være strengere end nødvendigt.

Det er samtidig en klar forudsætning, at de socialpædagogiske tiltag, som en institution normalt bruger, også bruges i forbindelse med en krisesituation i behandlingsforløbet, og at man i det øjeblik, det er nødvendigt at bruge tvang, intensiverer hele behandlingen, altså forstærker sin indsats, når der opstår problemer.

Hr. Tom Behnke nævnte nogle områder, hvor man følte, at der skal nogle ændringer til, bl.a. med hensyn til det lægelige tilsyn, og lad os se på både det og de øvrige ting i udvalgsarbejdet.

I øvrigt er jeg glad for, at man mener, at principperne i lovforslaget er gode, selv om der var nogle områder, man ønskede at se yderligere på. Jeg glæder mig til den dialog, vi skal have i udvalgsarbejdet, og som jeg indledte med at sige, er det mest positive, at man gerne vil tage del i den ekstra indsats, der er brug for, når det gælder narkomaner. Kan vi medvirke til at redde bare én narkoman, som fru Pia Christmas-Møller sagde i sit indlæg, synes jeg, det er et forsøg værd, så lad os komme i gang med udvalgsarbejdet og få noget positivt ud af det.

(Kort bemærkning).

Pernille Frahm (SF):

Jeg takker ministeren for svaret på mit direkte spørgsmål om, hvilke former for tvang man har tænkt sig at tage i anvendelse. Jeg kan forstå, at der kun er tale om, at man vil aflåse institutionen i nattetimerne og i særlige tilfælde i nogle få timer om dagen, og at man kun vil anvende magt i krisetilfælde.

Så talte ministeren om en intensiveret indsats i forbindelse med særlige problemer eller i særlig problemfyldte perioder, og her vil jeg godt spørge ministeren, om ministeren stadig væk forestiller sig, at det bliver udgiftsneutralt. Sådan som jeg forstår det, er man da nødt til at ændre på de nuværende institutioner, hvis man vil opfylde de betingelser, og man er også nødt til at have noget mere personale.

Om den sidste bemærkning, om vi ville gå med på forsøget, gør mig lidt forundret, for jeg var ikke klar over, at det var et forsøg, vi diskuterede . . . Nu kan jeg se, ministeren ryster på hovedet, så det er det altså heller ikke.

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Det er et svar til fru Pernille Frahm vedrørende udgiftsneutralitet, selv om jeg nok vil sige, at spørgsmålet lige så godt kunne blive besvaret i Socialudvalget.

Målet med dette lovforslag er en udgiftsneutralitet. I det øjeblik, den enkelte institution går ind i arbejdet, må den se på sine arbejdsopgaver og arbejdsområder og vurdere, hvordan den skal tilrettelægge indsatsen i de problemfyldte perioder. Sådan blev det sagt.

(Kort bemærkning).

Tom Behnke (FP):

Jeg studsede også over ordet »udgiftsneutral«, da jeg gennemlæste forslaget, og jeg har også svært ved at se, at det kunne gennemføres og stadig være udgiftsneutralt.

Men jeg vil godt sige på mit partis vegne, at vi er villige til at bruge de midler, der er behov for på området. Det kan godt være, at det kommer til at koste et par millioner kroner mere, men prøv at tænke på, hvad samfundet som sådan kan spare, hvis vi kunne få afvænnet nogle narkomaner. Det er jo ikke småpenge, en narkoman skal hente hjem til sit daglige fix. Stiknarkomaner bruger for omkring 2.000 kr. narko om dagen, og skal man ud at stjæle f.eks. fjernsyn eller lignende, som skal omsættes på det sorte marked, hvor man sandelig ikke får en høj pris, skal man rent faktisk ud at stjæle eller på anden måde skaffe varer til en reel værdi på omkring 10.000 kr. for at få 2.000 kr. i kontanter på det sorte marked til narko.

Rent samfundsøkonomisk vil en større indsats på dette område altid kunne betale sig, så selv om der er nogle få millioner kroner forbundet med at gennemføre dette forslag, så lad os snakke om det. Det er ikke noget problem fra vores side.

(Kort bemærkning).

Qvist Jørgensen (S):

Jeg er også nødt til at sige til socialministeren, at jeg synes, det er et urimeligt forsøg på at stikke de lokale myndigheder blår i øjnene, hvis man vil fastholde, at forslaget skulle være udgiftsneutralt.

Jeg sagde i mit første indlæg, at hvis vi overhovedet skal igennem med noget af det, der ligger i forslaget, vil der være behov for et gan-

[Qvist Jørgensen]

ske betragteligt menneskeligt værn, og det menneskelige værn får man altså ikke gratis. Jeg ser egentlig helt bort fra hr. Tom Behnkes argumentation om, hvad en stofmisbruger koster samfundet i øvrigt, men i selve behandlingsfasen vil det være totalt forkert, hvis man prøver at bilde de amtskommunale og primærkommunale myndigheder ind, at forslaget er billigt eller udgiftsneutralt. Det gør det ikke mere fremkommeligt at tage debatterne, hvis det er udgangspunktet.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Den fg. formand (Stavad):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Første behandling af lovforslag nr. L 161:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel.

Af Villy Søvnald (SF) m.fl.
(Fremsat 10/12 91).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Socialministeren (Else Winther Andersen):

Ifølge SF's forslag skal der ske en udvidelse af mulighederne for at få sygedagpenge ud over dagpengelovens varighedsbegrænsning på ét år. SF har foreslået, at der skal gives en automatisk ret til forlængelse af dagpengeperioden for personer, der har enten en arbejds-skade- eller en pensionssag under behandling. SF stillede det samme forslag allerede under Folketingets behandling af dagpengeloven i efteråret 1989, men som bekendt var der ikke flertal for forslaget dengang.

Jeg må først slå fast, at det har været et princip i sygedagpengeloven siden vedtagelsen af den oprindelige dagpengelov i 1973, at sygedagpenge skal betragtes som en korttidssydelse og ikke skal dække et mere varigt forsørgelsesbehov. Med lov nr. 852 af den 7. december 1989, der blev vedtaget af et bredt flertal her i Folketinget, skete der en opstramning af et andet af dagpengeordningens væsentlige principper, nemlig sammenhængen mellem tilknytningen til arbejdsmarkedet og ydelsen af sygedagpenge. For at en person kan få udbetalt sygedagpenge, skal der fortsat bestå en overvejende sandsynlighed for en tilbagevenden til arbejdsmarkedet. SF's forslag bryder altså med to af de bærende principper for hele sygedagpengeordningen og med den opstramning af betingelserne for at kunne modtage dagpenge, som et stort flertal bakkede op, da den nuværende dagpengelov blev vedtaget i december 1989.

SF foreslår, at alle, der har rejst en sag om erstatning efter arbejdsforsikringsloven, skal have ret til at få udbetalt sygedagpenge ud over den gældende varighedsbegrænsning på ét år. Begrundelsen for forslaget er, at de arbejdsskadede med de nuværende regler sattes i den situation, at de ikke kan få udbetalt erstatning efter arbejdsskadeforsikringsloven, fordi deres helbredsmæssige situation endnu ikke er stationær, samtidig med at de fratages retten til sygedagpenge efter et år på grund af sygedagpengelovens varighedsbegrænsning.

Det er min klare opfattelse, at de gældende regler for at forlænge dagpengene ud over varighedsbegrænsningerne giver rigtig gode muligheder for at hjælpe arbejdsskadede. Kommunerne skal jo forlænge dagpengeperioden ud over ét år, når det anses for overvejende sandsynligt, at revalidering vil blive iværksat før eller senere. Dagpengeperioden forlænges også, hvis den sygemeldte er under eller venter på at komme under lægebehandling eller må anses for at kunne genvinde sin arbejdsdygtighed enten inden for 6 uger eller inden for 2 gange 6 uger, alt efter hvor alvorlig sygdommen er. Hvis ingen af de nævnte muligheder foreligger, vil den arbejdsskadede efter behov kunne få udbetalt hjælp efter bistandsloven, så jeg synes ærligt talt, at de arbejdsskadede er fuldt tilgodeset med de regler, der er i dag.